

EXPUNERE DE MOTIVE

Conform articolului 1 alin. (3) din Constituție, România este un stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate. Totodată, prin Constituție este garantată egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, fără privilegii și discriminări, România fiind patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială. De asemenea, România a semnat și ratificat cea mai mare parte a instrumentelor internaționale cu caracter universal sau regional din domeniul drepturilor omului, fiind parte la o serie de documente internaționale care au ca obiect eliminarea discriminărilor, cum ar fi: Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială; Convenția internațională asupra eliminării și reprimării crimei de apartheid; Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului; Convenția OIM nr. 100 privind egalitatea de remunerare a mâinii de lucru masculină și a mâinii de lucru feminină pentru o muncă de valoare egală; Convenția OIM nr. 111 privind discriminarea în domeniul forței de muncă și exercitării profesiei, Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei.

Atât Constituția, cât și documentele internaționale enumerate mai sus stabilesc însă doar principii care alcătuiesc un cadrul legal general în domeniu, ale cărui norme sunt însă lipsite de sancțiune. Acestea sunt cunoscute în teoria generală a dreptului sub denumirea de norme juridice imperfecte. Cadrul legal general nu reprezintă așadar un instrument eficient în combaterea tuturor formelor de discriminare, fiind necesară o reglementare specială, care să stabilească comportamentele considerate ca fiind discriminatorii în viziunea legiuitorului și să creeze mecanismul prin care orice tip de discriminare să poată fi sancționat și eliminat. Astfel se asigură o interpretare unitară a principiilor generale, persoanele care se consideră discriminate vor avea la dispoziție prevederi legale concrete în baza cărora vor putea solicita încetarea manifestărilor discriminatorii și repararea prejudiciului cauzat, iar instituțiile abilitate vor putea lupta împotriva tuturor formelor de discriminare prin intermediul unei legi care asigură punerea în practică a principiilor de egalitate și nediscriminare. În lipsa acestui act normativ, aceste principii constituționale nu își ating scopul generos, o dovadă elocventă în acest sens constituind-o faptul că – deși, de-a lungul timpului au fost semnalate Parchetelor mai multe cazuri – există o singură speță în care o instanță a

pronunțat (abia în luna octombrie 1999) o condamnare în baza articolul 317 din Codul penal, referitor la propaganda naționalist-șovină, ațâțarea urii de rasă sau naționale. Totodată, Parchetele au fost sesizate în numeroase cazuri de discriminări evidente, de exemplu în materie de angajare și profesie: sunt discriminatorii anunțurile de oferte de muncă de genul: "angajez....., *exclus romi*", "angajez tinere *sub 25 de ani*, cu experiență". În mod firesc, în toate aceste cazuri nu s-a putut dispune începerea urmăririi penale deoarece nu erau întrunite elementele constitutive ale vreunei infracțiuni prevăzute de legea penală română. Ca urmare, se impune ca o necesitate stringentă adoptarea unei reglementări care să sancționeze orice tip de comportament discriminatoriu.

Potrivit ordonanței, eliminarea tuturor formelor de discriminare se realizează prin:

- asigurarea egalității șanselor persoanelor aparținând minorităților naționale;
- protecția grupurilor defavorizate;
- sancționarea comportamentului discriminator.

Necesitatea reglementării acestor aspecte provine din faptul că, deși există legi speciale cu privire la unele drepturi ale minorităților naționale, precum și acte normative referitoare la protecția copilului și persoanelor cu handicap, acestea reglementează doar asigurarea și exercitarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, respectiv aspectul asistenței grupurilor defavorizate enumerate mai sus. Legile speciale în vigoare nu au, însă, ca obiect eliminarea discriminărilor de orice tip la care pot fi supuse persoanele din aceste categorii.

Prin ordonanță se sancționează contravențional orice deosebire, excludere, restricție, sau preferință care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice, dacă deosebirea, excluderea, restricția sau preferința se datorează apartenenței la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, respectiv convingerilor, sexului sau orientării sexuale, ori apartenenței la o categorie defavorizată.

Constatarea și sancționarea contravențiilor prevăzute în prezentul proiect de ordonanță se face potrivit procedurii prevăzute de Legea 32/1968 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor, modificată. Sumele rezultate din aplicarea sancțiunilor vor constitui venit la bugetul statului.

Pentru constatarea și sancționarea contravențiilor prevăzute în ordonanță se va înființa o instituție specializată denumită Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului. O asemenea instituție este necesară pentru a se asigura o aplicare unitară a prevederilor legii, deoarece aceasta vizează discriminarea în diverse domenii ale vieții publice. În unele dintre aceste domenii constatarea și sancționarea contravențiilor ar intra în atribuția unor diferite organe ale administrației publice (Direcții Județene de Muncă și Protecție Socială, Direcții Județene de Sănătate Publică, Primării), iar în alte domenii (cum ar fi educația) nu ar exista un organ constatator specializat. Mai mult, colectarea, de către o singură instituție, a sumelor obținute în urma aplicării sancțiunilor, va ușura gestionarea acestor bani publici de către Ministerul Finanțelor. Asemenea organisme specializate există și în alte țări europene cu o bogată legislație antidiscriminatorie. Structura organizatorică și celelalte atribuții ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării vor fi reglementate prin Hotărâre a Guvernului.

Prin ordonanță se acordă calitate procesuală activă organizațiilor neguvernamentale a căror activitate vizează protecția drepturilor omului, pentru a se asigura reprezentarea în justiție a unor comunități sau grupuri de persoane discriminate, în situația în care acțiunea discriminatorie vizează comunitatea sau grupul la modul general (de exemplu: în cazul anunțurilor de genul “angajez....., exclus romi”, “accesul romilor interzis”). O astfel de organizație va avea capacitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, dacă aceasta din urmă mandatează organizația respectivă, în acest sens. Aplicarea acestor prevederi va avea ca efect sporirea rolului societății civile în procesul de democratizare a României și va oferi posibilitatea implicării mai active a organizațiilor neguvernamentale în viața publică, în general, și în protecția drepturilor omului, în special.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, în vederea aprobării Ordonanței Guvernului privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

Mugur Isărescu
Mugur Isărescu

